

8.Sınıf TC İnkılap Tarihi Konu Özetleri

2.Ünite : Milli Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar
7.Bölüm : Büyük Millet Meclisine Karşı Çıkan Ayaklanmalar

Ankara'da yeni bir meclis ve hükûmetin kurulması, işgal devletlerini ve İstanbul Hükûmeti'ni rahatsız etti. İstanbul'da İtilaf Devletleri'nin isteği ile hükûmetin başına yeniden Damat Ferit Paşa getirildi. Sadrazamlık görevine getirilen Damat Ferit Paşa, Anadolu'da başlayan Millî Mücadele hareketini engellemek için elinden geleni yaptı.

İstanbul Hükûmeti, Anadolu'daki hareketin önderlerini karalamak ve ayaklanmalar çıkarmak için dönemin şeyhülislamından bir fetva aldı. Alınan fetvayı düşman uçaklarıyla Anadolu'nun her tarafına dağıtarak halkı kışkırtmaya çalıştı. Mustafa Kemal ve arkadaşları hakkında İstanbul'da bir mahkemede idam kararı çıkartıldı.

Yapılan bu kışkırtmalar, bazı insanların kurtuluş mücadelesine karşı beslediği temiz duyguları kısmen de olsa etkiledi. Anadolu'nun çeşitli yerlerinde meclise karşı ayaklanmalar başgösterdi (Harita 2.27).

2.27 Harita: Millî Mücadele Dönemi'nde Anadolu'da çıkan ayaklanmalar

Büyük Millet Meclisine Karşı Çıkarılan Ayaklanmalar

Azınlıkların Çıkardığı Ayaklanmalar	İstanbul Hükûmeti'nin Çıkardığı Ayaklanmalar	Kuvâ-yı Millîye Yanlısı Olup Sonradan Ayaklananlar	İstanbul Hükûmeti ve İtilaf Devletleri'nin Kıskırtmasıyla Çıkan Ayaklanmalar
<ul style="list-style-type: none"> ♦ Pontusçu Rum Ayaklanmaları ♦ Ermeni Ayaklanmaları <p><i>Rumların ayaklanmalarını Nurettin Paşa'nın birlikleri, Ermenilerin ayaklanmalarını ise Kâzım Karabekir Paşa'ya ait birlikler bastırdı.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kuvâ-yı İnzibatiye (Halifelik Ordusu) Ayaklanması ♦ Anzavur Ayaklanması <p><i>Ali Fuat Paşa ve Ethem Bey birlikleri tarafından bastırıldı.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Ethem Bey isyanı ♦ Demirci Mehmet Efe isyanı <p><i>Demirci Mehmet Efe isyanını Refet Bey (Bele), Ethem Bey isyanını ise İsmet (İnönü) Bey komutasında ki düzenli ordu birlikleri bastırdı.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Bolu, Düzce-Hendek, Adapazarı, Çopur Muşa, Bozkır, Millî Aşireti İsyanı, Koçgiri, Ali Batı, Delibaş Mehmet ve Cemil Çeto Ayaklanması <p><i>Kuvâ-yı Millîye birlikleri tarafından bastırıldı.</i></p>

Önlemler Alınıyor

Ayaklanmalar, ülkede millî birlik ve beraberliğin bozulmasına sebep oldu. Büyük Millet Meclisine bağlı bazı askerî birlikler, ayaklanmaların bastırılması için harekete geçti. Meclis, gerek İstanbul Hükûmetinin gerekse İtilaf Devletleri ve azınlıkların çıkardığı ayaklanmaları önlemek için ülke genelinde bazı önlemler aldı. Bunlar arasında en önemlisi 29 Nisan 1920 tarihinde **Hıyanet-i Vataniye (Vatana İhanet) Kanunu**'nun çıkarılması olmuştur. Bu Kanun'la, ayaklanmaya katılanlar ve asker kaçakları vatan haini sayılıyordu. Ayrıca Kanun'un uygulanabilmesi için 11 Eylül 1920 tarihinde İstiklal Mahkemeleri kurularak bu Kanun'a aykırı hareket edenler cezalandırıldı. Bu ayaklanmalar, Kuvâ-yı Millîye birlikleri ve düzenli orduya bağlı askerî birlikler tarafından kısa sürede bastırıldı. Ancak bu ayaklanmalar, Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasının gecikmesine ve işgal güçlerinin Anadolu'da kolayca ilerlemesine sebep oldu.

Ayaklanmaların yurtta oluşturduğu olumsuz havayı dağıtmak gerekiyordu. Bunun için Mustafa Kemal ve arkadaşları hakkında söylenenlerin gerçek olmadığı ve yürüttükleri hareketin desteklenmesi gerektiği konusunda Ankara Müftüsü Rifat Börekçi (Görsel 2.28) ve çevre ilerin müftülerinin katılımı ile bir fetva yayımlandı. Bu fetva ile Mustafa Kemal ve arkadaşlarının vatanın kurtuluşu için çalıştıkları belirtildi. Bu mücadeleyi engellemeye çalışanların ise vatan haini oldukları anlatıldı.

İsyanların bastırılması ile ülkedeki siyasi birlik yeniden sağlandı. Büyük Millet Meclisi, halktan aldığı güçle Kurtuluş Savaşı ile ilgili çalışmalarını hızlandırdı.